Kommittémotion SD114

SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2397

av Aron Emilsson m.fl. (SD)

Vissa Asienfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om benämningen av Taiwans diplomatiska representation i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tydligt erkännande av Taiwan som den självständiga aktör det är snarare än kinesisk provins och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en strategi för fred och stabilitet i Taiwansundet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att representationskontor ska kunna räknas som en myndighet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Taiwan tillåts delta i ICAO:s sessioner och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Taiwan ska beredas möjlighet att skicka ombud till FN:s generalförsamling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Taiwans möjlighet att delta i och bidra till FN:s olika organisationer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Taiwans möjlighet att delta i Interpol och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ekonomiskt partnerskapsavtal mellan EU och Taiwan och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördöma de statssanktionerade massövergreppen mot uigurer, falungonganhängare och kristna och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en oberoende internationell granskning av Kinas övergrepp mot minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner mot de ansvariga för de övergrepp som sker mot uigurer, falungonganhängare, kristna och andra minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avsluta avtalet Mutual Legal Assistance in Criminal Matters som finns mellan Sverige och Hongkong och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kina ska respektera Tibets rätt till autonomi och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivt verka för att Kina går med på samtal med Tibets exilregering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka de diplomatiska banden med Indien och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Republiken Kina (Taiwan)

Bakgrund och benämning av Taiwans diplomatiska representation

Republiken Kina (Taiwan) är arvtagare till den kinesiska regeringen före kommunisternas maktövertagande på fastlandet och är idag en mycket välmående demokrati med nästan 24 miljoner invånare. Sverige och Taiwan delar dessutom en lång rad centrala värderingar såsom respekt för demokrati och mänskliga rättigheter samt försvaret av rättsstatsprincipen och yttrandefriheten. Taiwan präglas också av en stabil ekonomi som till stor del baseras på högteknologiska varor och de har ett omfattande välstånd bland invånarna. Ur ett internationellt perspektiv är Taiwan dessutom en

mycket viktig aktör på världshandelsmarknaden och har idag såväl fullvärdiga som inofficiella diplomatiska förbindelser med en lång rad länder världen över. I Sverige benämns Taiwans diplomatiska delegation Taipei Mission, men delegationen fungerar i stort som vilken ambassad som helst. Mot bakgrund av detta bör också begreppet ”Taiwan” användas för den representation som finns i Sverige, så som exempelvis ”Taiwanese Representative OfficeU”.

Myndigheternas benämning av Taiwan

Det är glädjande att Sverige, med stöd från en bred riksdag, sedan länge varit i framkant i världssamfundet avseende arbetet kring olika länders rätt till suveränitet. Det är likaså glädjande att vårt land behandlat Taiwan som den fria administration som det är (snarare än en del av Folkrepubliken Kina) bland annat genom att möjliggöra för dem att ha en egen representation i Sverige. Generellt delas nog den här bilden av de flesta svenskar, som utan att tveka ser Taiwan som ett självständigt land. Dessvärre ser vi att detta inte räcker: Skatteverket valde till och med att omdefiniera den taiwanesiska representationen i Sverige från att vara Taiwan, till ”den kinesiska provinsen Taiwan”. Att en enskild myndighet definierar Taiwan som en kinesisk provins visar på vikten av att riksdag och regering är tydliga med benämningarna. Mot bakgrund av detta önskas regeringen tydliggöra Taiwan som den självständiga aktör de är snarare än en kinesisk provins, med allt som det innebär.

Fred och stabilitet i Taiwansundet

Idag råder det ingen tvekan om att det finns en ökande koppling mellan den euroatlantiska regionen och den indopacifiska regionen. Med detta i åtanke är det viktigt att Sverige ansluter sig till EU:s strategi på området: ”Strategy for Cooperation in the IndoPacific”. I nämnda strategi identifieras Kinas globala militära uppbyggnad samt kraftuppvisningar som potentiella hot, och då inte bara mot fredliga demokratier i regionen, utan även mot europeisk säkerhet och välstånd. Dessutom är det alldeles uppenbart att urholkningen av fundamentala demokratiska principer och mänskliga rättigheter i regionen ytterligare urholkar dess stabilitet.

Taiwans strategiska betydelse i området såväl geografiskt som genom dess roll i den globala handeln kan inte nog understrykas. Taiwan är en kritisk komponent som dess utom befinner sig i en frontlinjeposition gentemot den kinesiska auktoritära regimen.

Därtill passerar närmare hälften av det globala godset genom Taiwansundet. Sverige bör mot bakgrund av detta stärka engagemanget för regional säkerhet i denna kritiska region, då det också innebär ett skydd av våra egna nationella intressen i en alltmer sammanlänkad värld. Att Taiwan, likt Japan, Australien och Singapore, inkluderas i den svenska indopacifiska försvarsstrategin är därför en självklarhet, men för detta krävs också en tydlig strategi för området.

Den svenska representationen i Taiwan

Den 27 april 2022 beslöt riksdagen att bifalla bland annat Sverigedemokraternas förslag om att inrätta ett ”House of Sweden” i Taipei och det var enbart Socialdemokraterna som var emot vid omröstningen. Potentialen med stärkta relationer och förbindelser mellan Sverige och Taiwan är enorm samtidigt som bristerna med nuvarande representation i Taipei är förvånansvärt enkla att lösa. Det kanske första som behöver åtgärdas är att säkerställa en ökad bemanning. Såväl befolkningsmässigt som ekonomiskt motsvarar uppdraget i Taiwan det representationsuppdrag som finns i Australien, men kan ändå vara strategiskt viktigare. Därtill krävs nya, bättre lokaler, som är ändamålsenliga med det stora uppdrag som det bör vara med denna representation. Vidare ser vi bristande möjligheter för representationskontoret att faktiskt agera utifrån sitt uppdrag. Att visumhanteringen med tillhörande administrativ verksamhet bör skötas i Taipei borde vara en självklarhet, men så är inte fallet idag. En klart förbättrad passhantering är ett måste för att möjliggöra ökade kontakter mellan Sverige och Taiwan. Idag finns många svenska företag och medborgare verksamma i Taiwan. Därtill finns det stor potential med framtida svenska studenter i Taiwan som har ett mycket välfungerande utbildningsväsen samtidigt som det finns ett intresse från taiwaneser att studera i Sverige. Det är jätteviktigt att främja Sverige på plats i Taiwan där vi underlättar för kopplingar såväl inom näringslivet som inom utbildningsväsendet samtidigt som investeringar på olika sätt främjas. Flera av de brister som finns har att göra med att representationen inte formellt och enligt lag är en myndighet. Regeringen bör mot bakgrund av detta återkomma med lagförslag som möjliggör för representationskontor att räknas som en myndighet.

Taiwan i International Civil Aviation Organization

I samband med att världssamfundet försökt återställa tillvaron i spåren av corona pandemin har det blottats en stor utmaning i att återställa ett effektivt transport- och logistiknätverk, inte minst beträffande civil flygtrafik och flygledning. Huvudansvaret inom detta område ligger på International Civil Aviation Organization (ICAO), som har sitt säte i Montreal, Kanada där det återkommande arrangeras sessioner. Till dessa sessioner bjuds samtliga avtalsslutande stater samt många andra icke-statliga internationella civila luftfartsorganisationer samt flygbolagsrepresentanter in just för att de spelar en stor roll inom området.

Vid tidigare ICAO-församlingssessioner har Taiwan inbjudits att delta aktivt och meningsfullt i överläggningarna. Under den 41: a sessionen (som ägde rum från september till oktober 2022) bjöds dock Taiwan av okända anledningar inte in. Detta var naturligtvis mycket förvånande mot bakgrund av Taiwans roll som ett pålitligt och vitalt nav för internationell civil flygtrafik och kontroll. Bland andra uppgifter övervakar Taiwan hela 18 internationella rutter och 17 flygplatser som tillhandahåller civila flygtjänster. Regeringen bör aktivt verka för att Taiwan åter bjuds in till ICAO:s sessioner.

Taiwan i Förenta nationerna

Trots att Taiwan är att anse som en betydande internationell aktör i såväl handel som diplomati och dessutom i många avseenden är att betrakta som ett demokratiskt föredöme är de idag utestängda från många viktiga världsorganisationer. Taiwan har bland annat utestängts från Förenta nationerna (FN), som man sedan 1993 ansökt om att på olika nivåer få delta i. Inte minst i samband med coronapandemin kunde vi se vilka konsekvenser detta fått. Trots att Taiwan är ett av de länder som lyckats absolut bäst i kampen mot covid-19 och kan klassas som ett framstående land beträffande forskning på hälso- och sjukvård utestängdes de från Världshälsoorganisationen WHO. Oförskämt nog har organisationen dessutom återkommande klassat Taiwan som kinesisk provins snarare än den fria aktör de är. Den systematiska utfrysningen av Taiwan från FN gemenskapen går inte ihop med FN-stadgan och de grunder som organisationen vilar på. Taiwans frånvaro berövar dessutom västvärlden på en likasinnad vän i en tid när de värden vi har gemensamt hotas på annat håll och utfrysningen skadar även svenska intressen. Regeringen bör inom ramen för de internationella kontakter som finns, verka för att Taiwan ska få samma möjlighet att skicka ombud till FN:s generalförsamling på

lika villkor som andra länder samt att de får chansen att obegränsat delta och bidra till hela FN-samarbetet – FN:s klimatpanel IPCC, Världshälsoorganisationen WHO och andra fackorganisationer inkluderat.

Taiwan i Interpol

Interpol är en internationell organisation för kriminalpoliskårer som grundades 1923 och är världens största internationella polisorganisation samt en av världens största internationella organisationer. Interpols uttalade syfte är att möjliggöra och underlätta internationellt polissamarbete samt att bekämpa transnationell och annan internationell brottslighet. Det är således en viktig organisation, där ett brett internationellt samarbete är nödvändigt för att dess mål ska uppfyllas.

De globala polismålen godkändes av Interpols medlemsländer 2017, med det uttalade syftet att skapa en säkrare och mer hållbar värld. Detta innebar att man slagit fast att ingen polismyndighet och inget land skulle uteslutas från organisationen. Trots detta ingår inte Taiwan i Interpol idag, vilket ger konsekvensen att de saknas på en mycket viktig arena för den globala kampen mot internationell cyberbrottslighet och brottslighet.

Eftersom cyberbrottslighet överskrider gränser är transnationellt samarbete nyckeln för att ställa internationella brottskretsar inför rätta. Taiwans polismyndigheter har en högteknologisk brottsutredningsenhet och professionella cyberbrottsutredare. Taiwans expertis skulle tveklöst gynna det globala arbetet för att inte minst bygga en säkrare cyberrymd. Mot bakgrund av detta bör regeringen verka för att Taiwan släpps in som medlem i Interpol.

Ekonomiskt partnerskapsavtal mellan EU och Taiwan

Att stärka handel och ekonomiska kopplingar mellan likasinnade demokratier är inte bara positivt för samhällets välmående utan också avgörande för att öka motståndskraften gentemot auktoritära krafter. Därför är det glädjande att EU idag är Taiwans största källa till utländska direktinvesteringar och cirka 250 svenska företag är idag aktivt verksamma i Taiwan.

Taiwan har redan upprättat viktiga handelsavtal, såsom Taiwan-US 21st Century Trade Initiative med USA, Enhanced Trade Partnership Agreement med Storbritannien och investeringsrelaterade avtal med såväl Japan som Kanada. Dessa partnerskap har

möjliggjort och fördjupat ett fritt, öppet och motståndskraftigt samarbete inom ekonomi och handel. Sett till de många likheter som finns mellan Taiwan och EU, kanske i synnerhet Sverige, är det tydligt att det finns en enorm potential att utveckla handeln och det ekonomiska utbytet mellan dessa parter. I såväl Sverige som Taiwan ser vi en produktion av högteknologiska produkter samt samhällen som präglas av en innovationsrik atmosfär. Därtill finns ett ömsesidigt intresse av att bygga ut samt satsa på grön energi och grön teknik, i syfte att stå redo för framtiden och en global grön omställning. Sverige bör mot bakgrund av detta verka för ett ekonomiskt partnerskapsavtal mellan EU och Taiwan. Ett sådant avtal skulle inte bara stärka och diversifiera handelsförbindelser utan också främja samarbete inom strategiska sektorer, vilket säkerställer mer robusta och säkra värdekedjor.

Folkrepubliken Kina

Xinjiang

De omfattande vittnesmålen om koncentrationsläger och de fruktansvärda övergreppen i den kinesiska Xinjiangprovinsen är idag välkända, trots förnekelse från det kinesiska kommunistpartiet och försök att censurera verkligheten. De fruktansvärda fasor som drabbat olika minoriteter i Kina har inte minst blottats genom den så kallade Uyghur Tribunal som bevakat behandlingen av folkgruppen uigurer i Xinjiang. Människor har, enbart baserat på vilken folkgrupp de råkat födas in i, systematiskt samlats för att slussas till fruktade koncentrationsläger. Där har de utsatts för fysisk och psykisk tortyr, sterilisering och tvångsindoktrinering. Nya kinesiska polisrekryter har även, enligt vittnesmål, skickats till provinsen för att ”vålla så mycket skada som möjligt” mot minoriteten och det fanns inga gränser för vad man fick göra. Sorgligt nog är det inte bara uigurer som drabbas av förtrycket. Vi har sett omfattande övergrepp mot såväl falungonganhängare som kristna och andra minoriteter. Mot bakgrund av detta bör regeringen tydligt fördöma de statssanktionerade massövergreppen mot uigurer och andra minoriteter samt verka för att en oberoende internationell granskning av Kinas övergrepp mot minoriteter tillsätts. Den svenska regeringen bör även verka för att Europeiska unionens medlemsstater tillsammans, men inom ramen för sin egen utrikespolitik, riktar sanktioner mot de som bär ansvar för dessa övergrepp.

Mutual Legal Assistance in Criminal Matters

Av rädsla för Hongkongbornas frihet och rättigheter valde det kinesiska kommunist partiet under 2020 att verkställa införandet av en så kallad nationell säkerhetslag gällande Hongkong. Den kinesiska regimens löftesbrott där de svek principen om ”Ett land, två system” innebar i korthet slutet på det fria och demokratiska Hongkong som vi sedan tidigare kände till, och de friheter som utlovades till Hongkong vid överlämnandet från Storbritannien har i praktiken upphört att gälla. Resultatet är att Fastlandskina nu kan vidta och vidtar kraftfulla åtgärder mot demokratiförespråkare samt tillämpar censur mot sådant som inte behagar den kinesiska diktaturen. Just detta har vi således också fått se ett antal exempel på: Demokratikämpar och studenter i Hongkong har fängslats och demokratirörelsen har tystats med mycket brutala metoder. Exemplen på hur utbildningsväsendets frihet har slagits ner är många och vi ser hur personer som enbart sysslat med sin yrkesutövning har avskedats från sina positioner för att ha deltagit i fredliga demonstrationer. Därtill har parlamentariker fått erfara kinesisk intolerans för det som vi skulle kalla fundamental åsiktsfrihet, genom att fängslas när de på olika sätt irriterat kommunistpartiet.

Det är av yttersta vikt att Sverige fortsätter att stå på demokratins sida. Vi behöver fortsatt stödja demokratikämparna i och utanför Hongkong i deras kamp för frihet och rättvisa. Avtalet med Hongkong om rättslig hjälp i brottmål innebär att parterna ska lämna varandra ömsesidig rättslig hjälp vid utredning av och lagföring för brott och i rättsliga förfaranden som hänför sig till brott. Definitionen av vad som klassas som rättslig hjälp är mycket generös och innebär bland annat att såväl Sverige som Hongkong kan dela med sig av uppgifter som hjälper till att identifiera samt lokalisera personer. Vidare innebär det att båda parter ska kunna erbjuda varandra stöd, information och dokument för att exempelvis spåra personer eller händelser. Rättsväsendet i Hongkong är dock numera varken fritt eller rättssäkert.

Sverigedemokraterna drev redan 2020 frågan om att avsluta det MLA-avtal (mutual Legal Assistance in Criminal Matters) med Hongkong som trädde i kraft år 2018 och vi vann genom ett tillkännagivande gehör för detta i mars 2021. Sorgligt nog har det dock fortfarande inte avslutats, varför det finns skäl att åter väcka frågan när det nu finns en ny och mer handlingskraftig regering.

Tibet

År 1950 valde det kinesiska kommunistpartiet att invadera Tibet med målet att ockupera området och göra det till en del av Kina. Den tibetanska regeringen, som var helt självständig och hade styrts av en buddhistisk ledning under Dalai lama, motsatte sig av förklarliga skäl denna invasion. Efter mindre än ett par veckors strider fanns det inget annat val för Tibet än att gå med på ett avtal (sjuttonpunktsöverenskommelsen) som under oklara omständigheter undertecknades 1951 i Beijing.

Detta avtal, som eventuellt skrevs på under tvång av en tibetansk delegation som saknade behörighet till detta, utlovade ändå Tibet viss autonomi och skydd av det tibetanska folkets kultur och religion. Som i andra fall där Kina tillskansat sig områden, resulterade det dock i närmast total kinesisk kontroll över regionen. Efter att avtalet ingicks intensifierade dessutom den kinesiska regeringen sin strategi för att fullt ut assimilera Tibet, vilket ledde till omfattande förtryck av det tibetanska folket. Av detta förtryck har vi sett flera exempel. Kinesiska myndigheter har aktivt försökt kuva tibetanernas kulturella identitet vilket resulterat i att kloster stängts och många tibetanska buddhistiska ledare internerats eller mördats. Traditionella ceremonier och religiösa traditioner har begränsats och undervisning i det tibetanska språket har kraftigt minskat. Därtill har Kina aktivt verkat för en Han-kinesisk bosättning i Tibet, vilket naturligtvis inneburit en rejäl förändring av den demografiska balansen i regionen. Tibetanska medborgare är nu i många fall en minoritet i sina egna historiska hemorter. Övervakningen och det politiska förtrycket är också omfattande. Kinesiska myndigheter har infört stränga övervakningssystem vilket inkluderar övervakningskameror, internetcensur och kontroll över kommunikationen, allt för att hindra eventuell opposition samt dämpa protester. Kritik mot den kinesiska kommunistregimen eller tibetansk aktivism har lett till arresteringar samt fängelsestraff för en lång rad tibetaner, och folkliga protester mot det kinesiska styret har mötts av brutalt våld från de kinesiska myndigheterna. I kinesiska fängelser har tibetaner utsatts för olika överträdelser av grundläggande mänskliga rättigheter, däribland tortyr.

Det minsta man kan förvänta sig är att man från kinesiskt håll respekterar det avtal om man har valt att underteckna och som garanterar Tibet viss form av autonomi. Därtill bör det vara en självklarhet att man samtalar med den part som främst företräder Tibets folk, vilket vid sidan av den andlige ledaren är exilregeringen. Sveriges regering bör i de internationella forum som finns och med kinesiska företrädare verka för att den

diplomatiska dialogen mellan Kina och Tibets exilregering återupptas, samt att Kina respekterar Tibets rätt till autonomi.

Indien

Indien är idag världens största demokrati, och passerade i april 2023 Kina som det land som har störst befolkning i världen (över 1,4 miljarder människor). Det är idag vida känt att Indien kan räknas som världsledande inom it-industrin, men det är långt ifrån allt. Efter Kina och Japan är de Asiens tredje största ekonomi vilket är tydligt då industri- och tjänstesektorn är mycket omfattande. Den ekonomiska utvecklingen är tack vare detta stark och den växer mycket snabbt. Potentialen för en positiv utveckling i Indien är enorm, vilket också visar sig då andelen fattiga i landet gått från omkring halva befolkningen i början av 70-talet till ungefär en femtedel idag. Indien har bland mycket annat en egen kärnkraftsindustri och vi ser en växande industri som producerar allt ifrån vapen till egna rymdfarkoster och bilar.

Mycket till följd av detta har många västländer valt att i större utsträckning placera olika tjänster i Indien där tjänstesektorn för närvarande växer mer än någon annan näringsgren och därför svarar för omkring halva landets BNP. Från ett svenskt perspektiv finns det goda möjligheter att utöka de utbildnings- och handelsrelationer som redan finns med Indien idag, och att se över möjligheten till ytterligare samarbeten som kan knyta landet närmare Europa. 2007 startade förhandlingar om ett frihandelsavtal mellan Indien och EU. Detta avtal trädde slutligen i kraft i januari 2026 vilket är mycket positivt. Avtalet innebär omfattande tullsänkningar och cirka 90 procent av tullarna på olika varor beräknas fasas ut. Avtalet innebär också skydd för immateriella rättigheter och ett antal viktiga digitala bestämmelser. Handeln mellan EU och Indien beräknas som en följd av avtalet öka med mellan 8 och 8,5 miljarder euro. Regeringen bör mot bakgrund av detta inom ramen för EU-samarbetet se över möjligheten att stärka de diplomatiska banden med Indien. Indien är också ur ett klimatperspektiv ett mycket viktigt land för att det globala klimatarbetet ska kunna bedrivas på ett hållbart sätt. Detta land ligger nämligen på tredje plats i världen sett till de som orsakar störst utsläpp, men det finns en vilja att bryta denna trend. Mot bakgrund av att de har satt sitt utsläppsmål relaterat till BNP, ser vi hur deras redan höga utsläpp lär komma att öka kraftigt. Som ett miljö- och klimatmedvetet land ligger

det i Sveriges intresse att stärka klimatsamarbetet med Indien, vilket i slutändan skulle vara hela världen till gagn.

Aron Emilsson (SD)

Pontus Andersson Garpvall (SD) *Ida Kors (SD)*